

Asia: VN/13663/2022

Luonnokset: Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaisesta etusijamenettelystä aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2025 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023-2027 ja asetus selvityksen sisällöstä

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne AVI-käsittelylain pykäläluonnoksesta, uusi 2 a ja 2 b ja niiden perustelut

AVI-käsittelylain pykäläluonnos 2 a §

Kiertotaloushankkeet eivät ole mukana esityksessä. Nämä ovat kuitenkin etusijalla RRF-rahoituksen kautta tehtävään myönnettyin lisäresurssein. Aiheuttaako tämä ristiriitaa etusijan määrittelyssä? Pitääkö jatkossa myös RRF-rahoitteisten hankkeiden hakea etusijaa vai onko niille varattu edelleenkin etusija rahoituksen perusteella? Voiko RRF-rahoitteiset kiertotaloushankkeet jäädä energiahankkeiden jalkoihin?

On hyvä, että toimintoja on kuvattu kattavasti ja että tulkinnanvaraa jätetään. Laitostyyppien jaottelu esitettyä tarkemmin voi olla vaikeaa, etenkin kun oletuksena on, että käsiteltäväksi tulee täysin uuden tyyppisiä hankkeita.

Esityksen tekstissä mainitaan näin: ”Uusiutuvan energian tuotantolaitoksella puolestaan tarkoitettaisiin energiaa tuottavaa laitosta, jonka tuottama energia on täysin tai osittain uusiutuvaa sekä muita vastaavia laitoksia. Kyseessä voisi olla myös muun tyyppinen vihreää siirtymää toteuttava hanke vesiympäristössä kuten esimerkiksi erillinen meri- tai vesialueella sijoitettava siirtokaapeli tai muu hankkeeseen liittyvä toimi.” Kysymykseksi jää, minkä verran laitoksen energiasta tulee tuottaa uusiutuvilla lähteillä, jotta se voidaan ottaa mukaan. Myös maininnat ”muu vastaava laitos” ja ”muu hankkeeseen liittyvä toimi” herättää kysymyksiä millaisia hankkeita näillä tarkoitetaan.

Nopeutettu käsittely edellyttää myös sitä, että hakemukset ovat selkeitä ja laadukkaita ja toimintaa kuvattu riittävän kattavasti. Vihreän siirtymän hankkeissa voi olla paljon uutta tekniikkaa ja menetelmiä ja uusia tulkintoja joudutaan tekemään, mikä voi viedä enemmän aikaa. Arviota etusijamenettelyyn valintaan voisi edistää, jos hakijan tulisi esittää ei merkittävää haitta-selvityksen lisäksi tiivistelmä hankkeesta ja selkeistä perusteista sen valitsemiseksi etusijamenettelyyn. Aseuksen vaatimukset laitostyypeistä voisi laatia taulukoksi. Valmiit fraasit tietyn tyyppisiin lupiin ja ennakkotapausten jako virastojen välillä edistävät lupaprosessia. Tässäkin korostuu valtakunnallinen sekä virastojen välinen yhteistyö.

AVI-käsittelylain pykäläluonnos 2 b §

Ei merkittävää haittaa- selvitys voi johtaa yritysten eriarvoiseen kohteluun. Ehdotetun asetuksen mukaisen selvityksen laatu voi samanlaistenkin hankkeiden kohdalla johtaa tulokseen, jossa vain osa pääsee etusijamenettelyyn. Ei merkittävää haittaa-selvityksen osalta voi tulla myös tulkintaepäselvyyksiä, mikä on mm. raja merkittävien kasvihuonekaasupäästöjen määrälle? Eteen voi tulla myös tilanne, jossa ELY toteaa esim. lausunтовaiheessa, ettei selvityksen periaatteet täyty. RRF-rahoitushaun DNSH:n voisi lähtökohtaisesti katsoa olevan riittävä, samoin jos asioita otettu huomioon YVAssa. Yhteistyö AVIn ja ELYn kanssa ei merkittävää haittaa-selvityksen yhteydessä voisi jouduttaa prosessia. Myös valtakunnallinen yhteistyö vaatimustason löytämiseksi on tärkeää.

ELY-keskus nostaa esille, onko esitetty ei merkittävää haittaa-selvitys välttämätön myös hankkeissa, jotka eivät ole RRF-rahoitteisia? Koska menettely on uusi, voi se pahimmassa tapauksessa hidastaa lupaprosessia. Selvitysten läpikäyminen vie resursseja lupaviranomaisessa ja mahdollisesti myös ELY-keskuksessa. Lisäksi se tuo toiminnanharjoittajille lisätyötä, mikäli selvitystä sekä lupahakemusta joudutaan täydentämään.

Lausuntonne vesilain pykäläluonnoksesta, uusi 15 luvun 4 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne ympäristönsuojelulain pykäläluonnoksesta, uusi 197 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne maankäyttö- ja rakennuslain pykäläluonnoksesta, uusi 188 a ja sen perustelut

-

Lausuntonne luonnoksen sisältyvistä siirtymäsäännöksistä (ns. AVI-käsittelylaki ja MRL)

Poikkeukset ovat voimassa AVIn osalta 31.12.2025 ja valitusasteen osalta 31.12.2027. Voiko hankkeita ja valituksia ottaa mukaan vielä voimassaolon viimeisinä päivinä, vai miten asia rajataan? Keskeytyykö etusijainen käsittely esitettyihin päivämääriin vai jatketaanko etusijamenettelyyn

mukaan tulleet loppuun saakka etusijaisina? RRF-hankkeiden kohdalla tulisi olla valmista annettuun päivämäärään mennessä, toimitaanko tässä samoin?

Lausuntonne hallituksen esitysluonnoksesta muilta osin

RRF-rahoitteiset hankkeet on huomioitu etusijamenettelynä ELY-keskuksissa mm. YVA-hankkeiden osalta. YVA-menettelyt ovat pitkiä ja tässä esityksessä mainitut hanketyypit ovat potentiaalisia YVA-menettelyyn tulevia hankkeita. Vaikka esitys koskee lupakäsittelyn sujuvoittamista, on tärkeä huomioida lisäresurssien tarve myös ELY-keskusten ympäristövastuualueen eri sektoreilla, jotka antavat lausuntoja AVI:lle lupahakemuksista. Myös valvontatyö ja YVA-menettelyt vaativat resursseja.

Esityksen sivulla 16 omana kappaleenaan mainitaan, että kaikissa momentissa mainituissa hanketyypeissä voi olla tarpeen ympäristönsuojelulain mukainen lupa. Voi olla tarpeen mainita, että luvan lisäksi hanke voi vaatia myös YVA-menettelyä tai muita ympäristöllisiä menettelyjä.

Kokonaisuutena ELY-keskus katsoo vihreän siirtymän edistämistä hyvänä asiana.

Lausuntonne asetusluonnoksesta ja perustelumistiosta

Asetuksen mukaista selvityksen rakennetta kuvaava taulukko on selkeä. Tulisi kuitenkin korostaa, että taulukossa mainitut asiat tulee esittää riittävällä tarkkuudella. On myös noussut huoli taulukossa käytettyjen YVA-lainsäädännössä esiintyvien termien mm. ”merkittävä vaikutus” käytöstä. Voiko hakijalle tai käsittelijälle tulla käsitys, että taulukon tietojen taustalla on YVA-menettelyn tasoisia selvityksiä.

Kantokari Mikko

Uudenmaan ELY - Asian on esitellyt koordinaattori Jenni Ojala ja ratkaissut yksikön päällikkö Mikko Kantokari.